

Mägironimine

Mägironimiseks peetakse hobikorras, sportlikku või professionaalset jalutamist, matkamist ja kaljuronimist mägedest üles.

Teinekord kasutatakse sünonüümina ka sõna – **alpinism**, mis on aga tunduvalt kitsam mõiste.

Mägironimise juures on kõige primaarsemaks oskuseks **ronimisoskus** (climbing) – kasutades enda käsi ja jalgu liikumine mööda järsku mäe reljeefi. Mägironimise tegelemist on peetud pigem elustiiliks, kui et spordialaks, kuigi kaljuronimises on oma osa ka spordil.

Mägironimine sisaldab reeglina kaht peamist aspekti, oskust liikuda ja ronida kaljudel ning oskust ületada lume ja/või jääga kaetud nõlvu. Mõlemad oskused nõuavad alaga tegelejalt head füüsilist ja tehnilist suutlikkust, kuid väga oluline roll on ka kogemustel. Teinekord osutub vajalikuks ka ellu jäämise oskus.

Mägironimine on kindlasti väga kõrge riskitasemega ala isegi hobikorras tegelemisel!

Olgu siinkohal ära toodud mõned võimalikud ohud mägedes ja mägironimisel:

- ✓ Kivivaringud (eesronijatest, sulamisprotsessist, erosioonist);
- ✓ Jäävaringud (serakid, ripuvad karniisid ja liustikud);
- ✓ Lumelaviinid (olenevalt lume- ja ilmaoludest on ohtlikuimad 15°-30° kuni 45°-50° kaldega nõlvad);
- ✓ Liustikulõhed (bergshrundid, avatud ja varjatud lõhed);
- ✓ Järsud kaljunõlvad/-seinad (nt. ebapiisavatest oskustest või varustusest lahtikukkumised kaljudelt);
- ✓ Järsud jäänõlvad (nt. ebapiisavatest oskustest või varustusest lahtikukkumised jäänõlvalt);
- ✓ Järsud lumenõlvad (laviinioht, kaetud lõhed, jne);
- ✓ Ilmaolud (äike, lumetorm, vihm, udu) – kõik need mõjutavad olulisel määral ronimistingimusi;
- ✓ Kõrgus (liigkiire kõrguse võtt ehk ebapiisav aklimatiseerumine ja sellega kaasnev mägihaigus);
- ✓ Kogemuste puudus (nt. ööbimispaiga, sobiva varustuse, jõukohase tee valikul, ellujäämisvõtted).

Mägironimine (mountaineering) on üldisem nimetus mäkketõusu harrastamisest, mis sageli nõuab ronijalt erinevaid ronimistehnikate kasutust. Olenevalt reljeefist ja selle iseloomust (lume-, jää-, kalju-, rusu-, murunõlv) ning stiilist, kuidas märke ronitakse, koosneb mägironimine laia ringist ronimistehnikatest ja ronimisstiilidest.

Mägironimisvorme ja –stiile on väga mitmeid erinevaid ning mis teinekord on üsnagi teine-teisele vastanduvad, ent kõik nad on rohkemal-vähemal määral populaarsed ja lähtuvad eelkõige alaga tegelejate eelistustest, soosingutest ja tõekspidamistest.

Mägironimise erinevateks vormideks võiks välja tuua järgmised olulisemad vormid koos põgusate kirjeldustega iga ronimisvormi iseärasuste ja põhimõtetega:

- Kõrg-alpinism ja selle eri stiilid
Hapnikuta, alpinistlikus stiilis, tehniline-, soolo-
- Alpinism ja selle eri stiilid
Tehniline alpinism, suure seina ronimine
- Mägimatkamine ja selle erinevad stiilid ja vormid
Trekkimine, via ferrata
- Kaljuronimine ja selle stiilid
Abivahenditega-, traditsiooniline-, puhas-, vaba-, sportlik-, jne ronimised
- Jt. ronimisvormid
Jääronimine, dry-tooling, buildering, köieronimine

Kõrg-alpinism/suurtel kõrgustel mägironimine (High Altitude Climbing)

Kõrg-alpinismiks peetakse mägironimist absoluutkõrgustes üle 6000 meetri merepinnast kõrguvatele mäetippudele.

Huvitav tähelepanek on, et meedia väljaannetes on kõrg-alpinism kõige enam käsitletud ronimise vorm ning enim tunnustatud ronimise vorm ka mägironimisega mitte kokku puutunud rahva hulgas, eriti mis puudutab mägironimist ülevalpool "maagilist" 8000 meetri piiri. Samas on kõrg-alpinism kõige vähema-arvulisema harrastajaskonnaga mägironimise vorme, milles kahtlemata üheks põhjuseks on selle harrastamiseks vajalike kõrge kulutuste määr.

Peamiseks takistavaks teguriks kõrg-alpinismi harrastamisel on kõrgusega kaasnev kehas tekkiv hapnikuvaegus, mis teeb ronimise suurtel absoluutkõrgustel väga raskeks ilma hapnikuballoniga. Seepärast kasutatakse kõrg-alpinismis sageli hapnikuballoonide abil. Eksisteerib ka turg ja nõudlus giidide poolt juhitud tõusude järele, mis on kättesaadavad peaaegu igaühele, kes on piisavalt heas sportlikus vormis ja piisavalt rahakad, et sellest osa saada.

Tavapärane kõrg-alpinismi taktika näeb lihtsustatult välja selline, et grupp (opt. 8-12 ronijat) saabub lennukiga sihtkoha mägiipiirkonna külje alla, sealt edasi laaditakse tonnide kaupa varustust ja toitu kas veoautodele või kümnete-sadade veoloomadele või kandjate vahel ära ning sisenetakse juba konkreetse sihtesmärgi mäe vahetusse lähedusse – mäe jalamile baaslaagrisse. Edasi järgneb aklimatiseerumisperiood, kus kohanetakse järk-järgult suuremate kõrgustega, paigaldatakse järsematele ja ohtlikematele lõikudele marsruudil vajadusel kilomeetrite pikkuselt tugikõisi, rajatakse mitmeid vahelaagreid mäenõlvale, mis varustatakse tipu tegemiseks vajalike varustuse ja toidumoonaga, seejärel laskutakse baaslaagrisse taastuma, vajadusel korratakse seda veelkord ning lõpuks sooritatakse tiputõus, kus hea aklimatiseerumise pealt tõustakse kiirelt paari päevaga ülemistesse vahelaagritesse ning minnakse lõplikult tipu-üritusele. Kõik kokku võib tipuüritus ajaliselt võtta 20 kuni 70 päeva, olenevalt mäe ligipääsetavusest, mäe kõrgusest ja marsruudi raskusastmest ning kindlasti oluliseks teguriks on ka valitsevad ilmastikuolud, mis võivad plaanidesse olulisel määral muudatusi põhjustada või koguni tiputõusu võimatuks teha.

Eliit-klassi mägironijate seas on eesmärkideks ronida kõrgeimatel mägedel uusi raskeid marsruute varasemalt ronimata seinuosadel või harjadel või ronida varasemalt läbitud marsruute paremas stiilis, nagu näiteks:

- ilma hapnikuballoonita ronimine, eriti mis puudutab 8000-listel tippudel ronimist, on lisahapniku abita tõusud edukalt sooritanud vähesed mägironijad;
- alpinistlikus stiilis kõrg-alpinism, mis on ilma tugikõite seadmise ja rohkete vahelaagriteta ronimine, on veelgi harvem praktiseeritud kõrg-alpinismi stiil, reeglina sooritatakse seda väikses (reeglina kas kaks kuni neljaliikmelises) grupis, tõusu mäe jalamilt alustatakse nõ. Täisvarustuses, mida võib kogu tõusu korraga sooritamiseks, mis praktikas tähendab sageli aga vaid kõige hädavajalikumat varustust, paari lisa riideeset ning eriti nappi toidutagavara, eesmärgiks on kasutada võimalikult vähe varustust ja tassida võimalikult kergelt seljakotti, et kasutada see enda kasuks, mis võimaldab see-eest liikuda kiiresti marsruudil. Alpinistliku stiili erijuhuks on, kui kõrg-alpinistlikku tõusu sooritatakse soolos ehk üksi. Alpinistliku stiiliga kõrg-alpinismis vastandavad mägironijad oma seisukohta, et "massiivsed" ekspeditsioonid (nt. Ühe ekspeditsiooni varustust tassivad kuni 500 veolooma ja mitu sada kandjat ning mäel abistavad ekspeditsiooni liikmete varustust ja toitu vahelaagritesse tassida kümned kõrg-kandjad, jne) hävitavad seikluslikkuse ka kõrgalpinismis.
- viimasel ajal on lisandunud üritused kõrgeimatelt mägedelt suuskadega või lumelauaga laskumised.
- päris karm ala on kõrgetel mägedel tehniline ronimine (nt. venelased Everesti põhjaseinal).

Alpinism (Alpinism)

Alpinism sisaldab endas kalju ja jääronimist mägedele, mille kõrgused jäävad reeglina 1200 ja 6500 meetri vahele. Mäe lähenemisteele võivad jäävad sageli ka liustiku ületused. Ronijatelt nõuab see suurel määral järjepidevust ja valmisolekut arvestada äkiliste ilmamuutustega.

Ronimisstiiliks on peamiselt liikuda marsruudil nõ. isemajandava üksusena, kus vajadusel julgestusvahendid paigaldatakse ja eemaldatakse ronimise jooksvas käigus. Vajalik on meeskonna (reeglina 2 kuni 6, lihtsamatel marsruutidel ka 8 ja enam ronijat) poolt vastavalt hetkeolukorrale vastu võtta ohutuim julgestus- ja edasiliikumisviis, et tagada grupi ohutus ning kiire liikumistempo. Reeglina on alpinistlikud marsruudid kuni päevapikkused, kuid eriti raskete tehniliste alpinistlike marsruutide läbimine võib kesta mitmeid päevi ja nädalaid.

Tehniline alpinism on täpsustus alpinismi mõistele, et ronitakse tehniliselt raskeid marsruute, kus tehniliste abivahendite kasutamine julgestuse ja ohutuse tagamiseks on reeglisk.

Vene raskuskategoorias tähendaks tehnilised marsruudid alates 4-stest ja 5-stest marsruutidest.

Alpinistlik stiil (Alpine style) käib mägironimise alla kui isemajandavat tegutsemisviisi marsruudi läbimisel, seejuures kantakse kõiki toiduvarusid, varjualust, varustust jamuud vajalikku ronimise käigus endaga kaasas.

Alpinistlik stiil oponeerib ekspeditsiooni stiilile, mis sisaldab fikseeritud tugiköite paigaldamist baaslaagri ja vahelaagrite vahele järsematele lõikudele marsruudil, niimoodi on mäkketõus mõnevõrra kergendatud tegevus, kuna tehniliste ronimislõikude läbimine on lihtsustatud.

Paljud mägironijad peavad alpinistlikku stiili kõige ehedamaks mägironimise vormiks, seades seda standardiks mida üks mägironija peaks taotlema.

Järk-järgult on alpinistlikku stiili praktiseerimist juurutatud ka kõrgeimatel mägedel Karakoramis ja Himaalajas, vastanduses tavapärasele eelenavatelt paigaldatud fikseeritud köitele ja raskekaalulistele tugimeeskondadele.

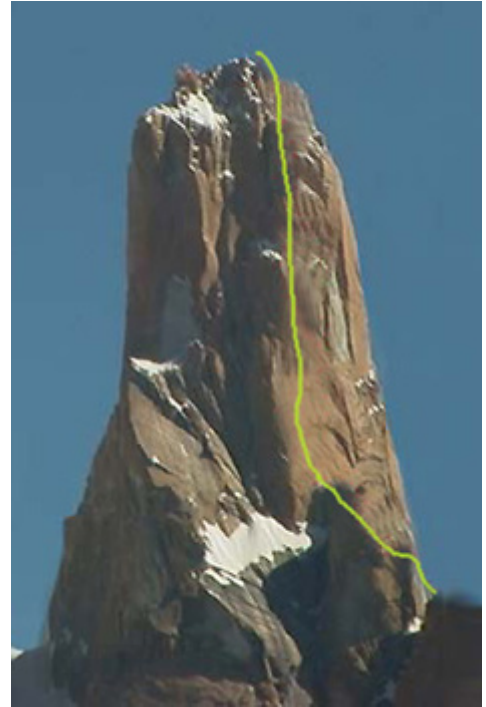
Suurte seinte ronimine (Big Wall Climbing)

Tehnilise alpinismi üheks eristiiliks on nõ. suurte kaljuseinte ronimine, mille ronimiseks reeglina ei piisa ühest päevast.

Suure seina ronimine sisaldab reeglina rasket vabaronimist, kuid iseloomulik on ka sagedane abivahenditega kasutamine ronimise käigus.

Abivahendite ronimise enda trendiks viimastel aegadel on, et ronida püütakse "puhast" abivahenditega ronimisstiili, kus praktiseeritakse varasemalt laialt kasutatud kaljupragudesse ja lõhedesse haamerdatud kaljunalete kasutamise kõrval püütakse võimalusel kasutada rohkem väikseid lihtsasti paigaldatavaid ja eemaldatavaid vahendeid nagu klemmid, hexid ja frendid, mis kahjustavad vähem kaljureljeefi.

Vajadus veeta kaljuseinal kauem kui üks päev, on lisandunud ronimisele uue dimensiooni, ronijad peavad üles vinnama ka oma laagrivarustuse, toidu ja joogivee seinale endaga kaasa. Kaljuseinal otsitakse ööbimiseks sobivaid riuleid või tuleb kasutada kunstlikku portatiivset riulit ehk rippuvat telki.

Tõeliselt suuri seinu on vähe ja vähestes paikades – kuulsamatest võiks mainida Trango Tower Karakorumis, Fitz Roy ja Cerro Torre seinad Lõuna-Ameerikas Patagoonias, Yosemite orus asuvad seinad USAs Californias, Euroopa kuulsamad seinad on Eiger, Grandes Jorasses, Matterhorn, Cima Grande di Lavaredo, Skandinaavias asuv Trollveggen, vahvaid suuri seinu leidub veel ka Gröönimaal, Kõrgõstani ja mujalgi.

Suuri seinu klassifitseeritakse ronimiskeskuse ja ronimise kestvuse järgi, nagu see võtaks aega kogenud ronijalt. USA-s kasutatav ronimissüsteem klassifitseerib ronimise kestvuse järgi järgmiselt:

I – kuni 3 tundi

II – 3 kuni 4 tundi

III – 4 kuni 6 tundi

IV – terve päev

V – üle päeva

VI - kaks või rohkem (nb! sama raskusastme saavad nii 2-päevane kui 36-päevased marsruudid)

Suurte seinte ronimise prominentne kõrvalharu on nõ. suure seina kiirusronimine, kus ronija, kes omab eelinfot ronimismarsruudi kohta, kasutab minimaalselt vähe varustust, et teha tõusu sooritust kiiremaks (nii onnäiteks sooritatud tõuse suurtel seintel 4 kuni 9 tunniga, kui tavapäraselt võtab see isegi kogenutel ronijatel 3 või enam päeva).

Teine suurte seintega seotud haru on suurte seinte läbimine vabaronimise põhimõtteid järgides ehk ronija kasutab vaid puhtalt looduslikke vorme (mäe minireljeefi) käte ja jalatugedena. Aktsepteeritav on vaid käte, jalgade kasutamine. Kaitsvaid abivahendeid ja varustust kasutatakse vaid julgestuseks lahtikukkumisega seotud tagajärgede eest, ronija ei kasuta ülesronimisel edenemiseks kunstlikele abivahenditele toetumist.

Veelgi karmimate meeste ala on suure seina soolo-ronimine.

Mägimatkamine (Trekking)

Mägimatkamine on laialt levinud mägedes käimise vorm ja võiks pidada isegi eluviisiks neile, kellele meeldib mägedes viibida, palju näha ja raskustega harjutud.

Peamine erinevus alpinismist ja kaljuronimisest, et tegevus on pikaajalisem (reeglina pikemad kui 10 päeva ja enam) ning kogu vajaminevat varustust sel perioodil tassitakse vapralt endaga kaasas. Praktikas tähendab see matka algfaasis kuni 40 kg ja raskemagi seljakotiga mägireljeefi takistuste läbimist.

Varasemalt tähendas mägimatkamine peamiselt orgudes käimist ja mäekurude ületamisi, tippudel käimine oli pigem erandiks. Viimastel aastakümnetel on see aga muutunud üha enam selles suunas, mägimatkal sooritatakse ka mõned tiputõusud ja seda isegi päris tehnilistele tippudele.

Mägimatkamine võib olla füüsiliselt väga raske ja kurnav, see-eest plusspoolele jäävad rohkem tundaõpitud piirkonna ilusamad vaated, sest liigutakse pikki distantse, läbides mitmeid orge ja mäekurusid.

Ka mägimatkamises on omad raskuskategooriad, mägimatka raskusastme määramise parameetriteks on matka ajaline kestvus, läbitud distantse, tehniliste kurude raskusastmed ja nende hulk, piirkonnale ligipääsu lihtsus

Trekkimine (Trekking)

Trekkimine Euroopas on mägimatkamise tagasihoidlikum vorm, mis eristub mägimatkamisest peamiselt oma ajalisest kestvusest (päevased ja nädalavahetuse matkad mägedes), reeglina tehakse lihtsamal mägireljeefil ja lihtsamatele sissekäidud ja märgistatud mägedele. On tore pere ja sõpradega ajaveetmisvorm nädalavahetustel.

Suurtes mägipiirkondades (Himaalajas, Karakorumis) on trekkimine täiesti arvestatava mägimatka iseloomuga. Päris oluliseks erinevuseks on, et sageli kaasneb sealsele matkamisele ka kohaliku sideohvitseri, kokkade, kandjate või veoloomade soetamine, mida peetakse sealkandis vajalikuks lääne inimeste turvalisuse tagamiseks.

Via ferrata (Via ferrata)

Via ferrata tuleb itaalia keelest ja tähendab “raudne tee”)

Via ferrata on mäemarsruut, mis on varustatud fikseeritud kaablite, torude, redelite ja sillakestega. Nende kasutamine lubab muidu isoleeritud mägesid ja marsruute kasutada paljudel ka tagasihoidlikema ronimisostkustega inimestel.

Esimesed via ferrata rajad rajati esimese

maailmasõja päevil Itaalias Dolomiitides eesmärgiga aidata mägedes jalavägede liikumist.

Jalutajad, trekkijad ja ronijad saavad järgida via ferratasid ilma et vajaks kasutada oma kõisi ja julgestusi, samuti on vähendatud olulisel määral riski, mis eksisteeriks kaitsmata turnimis- ja ronimismarsruutidel. Vaatamata sellele võib via ferratadel ronimisel saavutada ka täiesti eluohtliku kukkumiskõrgusega kukkumisi, kuna lahtikukkumist julgestab ja pehmendab vaid lühike kõiejupp!

Via ferrata radadel tuleb ronijal kanda ja kasutada spetsiaalset via ferrata enese-julgestuse varustust, mis on kohandatud eripärastele nõudmistele raudsetel teedel ronimiseks, reeglina on selleks kaks lühikest enesejulgestusotsa, kummiskis otsas karabiin ning lisaks veel ka pidurdusvahend. Lisaks spetsivarustusele on vajalik tavapärased ronimisvarustus - ronimisvöö, kiiver, matkasaapad.

Kõige enam on selliste ronimisradade rajatud Dolomiitidesse (Itaalias), aga neid võib leida ka teistest kesk-euroopa riikidest (lisaks Itaaliale ka Saksamaal, Prantsusmaal, Austrias, Sloveenias, Sveitsis ja Hispaanias), mujal on see vähelevinud (vähestes kohtades USAs ja Kanadas).

Kaljuronimine (rock climbing)

Kaljuronimine on järsust kaljumoodustisest üles ronimine, on kõige levinum ronimisstiil (teiseks ronimisstiiliks on nt. jääronimine). Tavaliselt kasutab ronija vastavat ronimisvarustust julgestuse organiseerimiseks. Ronijalt nõuab see jõudu, vastupidavust ning vaimset kontrolli oma tegevuse üle, valmisolekut rasketeks ja ohtlikeks füüsilisteks väljakutseteks, teadmisi ja oskusi ronimistehnikas, selleks ette nähtud spetsiaalse varustuse kasutamises ning teadmisi ronimisega seotud ohtudest ja nende vältimiseks.

Ronimise süsteem on üldmõiste ronimistehnikate ja varustuse kasutamise kohta, mida kasutab reeglina kõies olev ronija, et end kaitsta vigastuse või hukkumise eest, kui peaks toimuma lahtikukkumine. Tavaliselt ronitakse paarides, kus üks ronija ronib ja teine julgestab. Julgestaja toidab ronijat kõiega läbi julgestusvahendi. Eesronija ronib ülespoole, asetab julgestuse vahepunktidena kaljureljeefi eemaldatavaid kaitsevahendeid (kaljunaelad, klemmid, frendid, lindid, jääkruvid, jms), kuni jõutakse raja/marsruudi/mäe tippu. Julgestaja peab olema valmis eesronijat julgestama (kõit lukustama julgestusvahendi abil), kui eesronija peaks lahti kukkuma. Mõlemad ronijad on ühenduses kõiega, mis on ühendatud ronija vöösüsteemiga.

Pikema raja/marsruudi korral ronitakse mitmeid kõietäisi. Kõietäie järel organiseerib esironija usaldusväärse julgestuspunkti ja julgestab nüüd julgestajat ülesronimisel, kes samal ajal puhastab ka marsruudi sinna paigaldatud kaitsvatest vahepunktidest (traditsioonilise ronimise korral) või eemaldab karabiinid ankurnaeltest (sportliku ronimise korral). Kui ronijad on jälle koos, on nad valmis järgmist kõietäit läbima. Tähelepanu tuleb pöörata, et teine ronija (julgestaja) on ülaltjulgestusega, kui eesronija ronib altjulgestusega, nii on esimesena ronimine oluliselt ohtlikum ja tõsine väljakutse esironijale.

Kaljuronimist võib omakorda jagada laias laastus kaheks laiaks kategooriaks: abivahenditega ronimiseks ja vabaronimineks.

Abivahenditega ronimine (aid climbing)

Abivahenditega ronimine sisaldab kunstlike abivahendite paigutamist reljeefile, et luua kunstlikke käsi- või jalatoetuspunkte ning võimalust toetada keharaskust teisel moel ning seeviisi saavutada edasiminekut ohtlikult järsul ja suure lahtikukkumise potentsiaaliga kaljulõigul.

Abivahenditega ronimine vastandub vabaronimisele. Kui vabaronimise puhul ronija kasutab ja toetub vaid looduslikule mägi reljeefile, ja köit ning julgestusvahendeid kasutatakse vaid ohutuse tagamiseks lahtikukkumise puhuks, siis abivahenditega ronimise puhul ronija vajadusel ripub, kasutab toetuspunktina oma ronimisvarustust ja vahendeid, et edasiliikumist saavutada raskel ja ohtlikul mägi reljeefil.

Abivahenditega ronija püüdleb samuti vabalt ronida marsruuti niikaua ja niipalju kui see on võimalik. "Traditsiooniline" ronija tarvitab abivahendeid vaid viimases hädas, et lõpetada marsruuti, mida ta alustas. Traditsiooniline ja seejuures ka abivahendiga ronimisstiil avardasid oluliselt mägi ronijate võimalusi ronida järske mägesid ja ohtlikke seinu, mis varasemalt oli võimatu või ülearu ohtlik läbida vabaronimisega.

Abivahenditega ronimist nimetatakse USA-s vahel ka "6nda kategooria" ronimiseks (Yosemite Decimal süsteemi järgi), Venemaal nimetatakse abivahenditega ronimist "ITO"-ks ehk "iskustvennõje tocki oporõ", mis tähendab sedasama - kunstlike toetuspunktide abil ronimist.

Abivahenditega ronimisel ronija edeneb kaljuseinal rippudes vajadusel julgestuspunktides, toetudes vajadusel varustusele (köiele, kaljureljeefi paigutatud kaljunaeltesse, klemmidesse ja frendidesse toetuvatele ronimisredelitele, jne). Abivahenditega ronimine nõuab ronijalt rohkem tehnilisi oskusi, kuigi abivahendite abil ülraskete kaljulõikude läbimist ei tohiks alahinnata ei füüsiliselt ega psüühiliselt. Ehkki küündimata vabaronimise füüsilise raskusastmeni, võib abivahenditega ronimine olla psüühiliselt väga raske. Raskeimad marsruudid on väga halvasti kaitstud ning ronija peab usaldama kaitsvat vahendit, mille ta on ise kaljureljeefi asetanud ja mis võib ainult veidi keharaskusest suurema koormusega seinalt eemalduda, luues võimaluse väga pikaks kukkumiseks.

Abivahendeid kasutatakse tavaliselt ekstreemselt järskudel, isegi negatiivse kaldega kaljuseinalõikudel ja pikkadel marsruutidel, nõudes ronijalt suurt vastupidavust ning nii füüsilist kui vaimset püsivust ja rohkem tehnilisi oskusi.

Tüüpilise abivahenditega ronimise puhul põhiliseks abivahendiks on redelid. Ronija asetab kaitsevahendi prakku või muusse kaljuvormi, organiseerides vahepunkti ning seab sinna abistusvahendi, milleks on reeglina redeli-taoline vahend (ingl. k. – aider, etrier) või organiseerib sellise abivahendi käepärastest vahenditest (nt. aasadest), astub abivahendile ning küünitab edasi järgmist kaitsevahendit prakku asetama ja kordab kogu protsessi uuesti. Muus osas on ronimise süsteem sarnane nagu vabaronimisel, välja arvatud alumise ronija ülesjulgestamisel – esironija organiseerib alumisele fikseeritud tugiköie, mida mööda alumine ronija ronib üles kasutades mehaanilist tõusuvahendit (nt. jumar), seejuures eemaldades kaljureljeefist esironija poolt paigaldatud kaitsevahendid.

Kuni 1940ndate aastateni oli ainsaks kaitsevahendiks kaljunael, mis löödi kaljuprakku haamriga. Nüüdseks on kaitsevahendite valik oluliselt laiem – lisaks erikujuliste ja suurusega kaljunaeltele ja kaljuhaamrile sisaldab tüüpilise abivahenditega ronija varustusekott veel ka – klemmid (nuts), hex'id (hexes), frendid (friends), redeleid (aiders), zhumaare (jumar/ascender), konkse (hooks), jne.

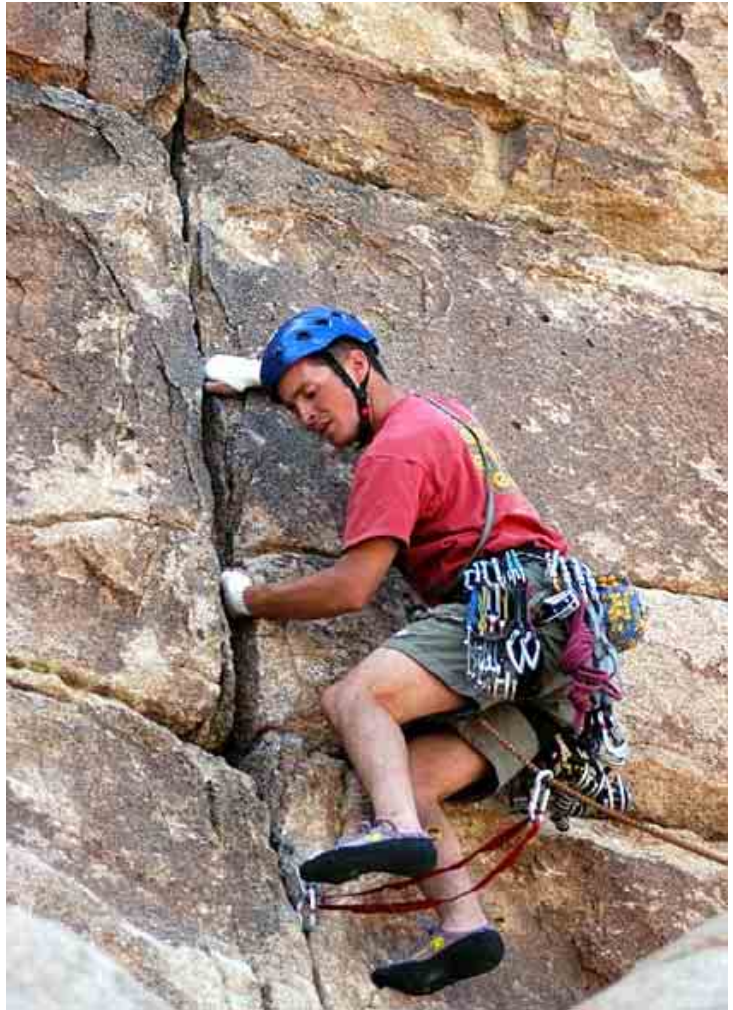
Puhas ronimine (Clean climbing)

abivahenditega ronimise erivorm on nõ. "**puhas ronimine**", selle puhul hoidutakse kaljupinnase kahjustamisest kaljunaelte löömise või ankurpoltide puurimisega. Julgestuspunktide loomisel kasutatakse vaid klemme, hex'sid, frende. See ronimisstiil on arenenud koos puhaste julgestusvahendite (klemid, hexid, frendid) arenguga. Lisaks toetas sellist ronimisviisi 1970ndatel levinud kontseptsioon "Leave No Trace" (Ära jäta jälgi).

Ronijal tuleb arvestada, et mitmetes mägipiirkondades (nt. Suurbritannias) on puhas ronimine eelistatum ja heakskiidetud ronimisviis. Kaljunaelte ja ankrute/poltide kasutamine on aktsepteeritud vaid osadel sealsetel kaljudel.

Raskeimad abivahenditega ronimiseks mõeldud marsruudid on halvasti kaitset pakkuvad, kus ronijal on edasiliikumiseks kasutada pikkadel lõikudel hõredalt asetsevaid ja ebakindlaid julgestuskohti. Ronijat varitseb pikk kukkumisoht, kui ta peaks seinalt lahti pudenema, sest mitte-usaldusväärsed julgestuspunktid võivad üksteise järel seinalt eemalduda tugeva ja järsu koormamise korral.

Kuni 1960ndateni oli abivahenditega ronimine tavalisim ronimisviis enamikes ronimis piirkondades. Kuid ronimistehnika ja -varustuse arenguga muutusid järk-järgult paljud varem abivahenditega ronitud marsruudid ronitavateks ka vabaronimisega. Kuid siiski on veel palju mägesid ja marsruute, mis abivahendite abita jääksid ronijatele kättesaamatuks.

Vabaronimine (free climbing)

Vabaronimine nõuab ronijalt vaid puhtalt looduslike vormide (mäe minireljeefi) kasutamist käte ja jalatugedena. Aktsepteeritav on vaid käte, jalgade ja teiste kehaosade kasutamine. Kaitsvaid abivahendeid ja varustust kasutatakse vaid julgestuseks lahtikukkumisega seotud tagajärgede eest, ronija ei kasuta ülesronimisel edenemiseks kunstlikele abivahenditele toetumist.

Sageli omitatakse vabaronimise mõistele vale tähendus, nagu oleks see ronimine ilma kaitsva köieta, selline ronimisviis on aga soolo-ronimine, mis ei pruugi olla vabaronimine.

Vabaronimise mõiste vastandub abivahenditega ronimisele ja kannab endas järgnevaid kirjutamata reegleid ja põhimõtteid: selle mõiste kasutamisel on keelatud kõik see, mis muudaks ronimisraja/-marsruudi kergemaks ja vähem ronijale väljakutset esitavaks, ehk raja eelnevat vaatlust ülalt alla köiel laskudes, puhkamist või rippumist marsruudil varustuses või köiel, eelnevat varustuse asetamist marsruudile, kasutades edasiliikumise lihtsustamiseks varustusele toetumist, eelnevalt raja ülaltjulgestusega ronimist, jne.

Vabaronimine nõuab ronijalt märkimisväärseid füüsilist suutlikkust nagu koordineerimist, tasakaalu, paindlikkust, jõudu, võimsust, psorlikku vormi ja lisaks ka kainet mõtlemist ning enesekindlust. Vabaronimisel lubatud abivahenditeks on magneesium-pulber, ronimissussid ja vajadusel plaastripael sõrmedel ja kätel, kaitsmaks käsi.

Kuna ronija keha on peamine limiteeriv faktor vabaronimisel, siis arengut saavutatakse läbi raske füüsilise treeningu, mille tulemusena suureneb jõudlus väikeste nukkide hoidmisel, paraneb sportlik vorm, et kokku liita suuremal hulgal raskeid liigutusi, ja paraneb tehnika, et ronida kiiresti ja efektiivselt.

Vabaronimine on selgelt domineeriv ronimisviis maailmas ja üldjuhul igalpool üheselt mõistetav ning sageli muutunud sünonüümiks ronimisele (climbing).

Vabaronimise ideaaliks on ronida rada esimesel katsel *on-sight*-viisil (vt. sportliku ronimise viisid).

Vabaronimine jaotub veel omakorda alam-stiilideks:

- ✓ Traditsionaalne ronimine
- ✓ Sportlik ronimine
- ✓ Ülalt köiega ronimine
- ✓ Rahnu-ronimine
- ✓ Siseseintel ronimine
- ✓ Vaba soolo-ronimine

Traditsionaalne ronimine (Traditional/Trad climbing)

Traditsionaalsel ronimisel kasutatakse vaid kõrvaldatavaid kaitsevahendeid, on kaljuronimise vorme, kus puuduvad permanentsed/alalised julgestuspunktid nagu poldid.

Raja/läbipääsu leidmise oskus, varustuse paigaldamise oskus, enesekontroll, head ronimisoskused, kõiki neid läheb vaja, et marsruudil edasi liikuda

Et teha ronimine turvaliseks, peab ronija endaga kaasas tassima valikut kaitsvaid vahendeid, mida saab ajutiseks kaljureljeefi paigutada ja mis hiljem eemaldatakse teise ronija poolt. Oskus leida sobivat kalju mikroreljeefi, mida võiks kasutada julgestuse tagamiseks, nõuab ronijalt märkimisväärselt praktikat ja kogemusi, et valida sobiv kaitsevahend ja seejärel see korrektselt kaljusse asetada. Kõike seda tuleb teha väga ebamäärastes oludes ronimise käigus, ning mis nõuab suurt praktikat, füüsilist vormi ja vaimset kontrolli, et jääda rahulikuks ja mõelda selgelt.

Ronijad alustavad jalamilt ronimist tippu, kus eesronija paigaldab vajadusel mäe mikroreljeefi abivahendeid, neid edasilikumise jaoks koormamata. Kaitsevahendeid paigaldatakse vaid selleks, et eesronijat lahtikukkumise korral kinni pidada. Nende abil toimub mööda mäereljeefi ohutum edasilikumine, grupi viimane ronija eemadab kõik paigaldatud abivahendid. See on vabaronimise üks vorm. Paljud peavad sellist liikumisstiili kõige puhtamaks, kuna kõik abivahendid eemaldatakse mäereljeefilt, ning nende paigaldamisest ja ronijate läbimisest kas ei jää üldse mingeid märke või on see minimaalne.

Suurim osa traditsionaalse ronimise raskusest on sellega kaasnev risk, paljud ronimisrajad pakuvad väga nappi kaitset, mis teeb need eriti raskeks "onsight" ronimiseks, ehkki füüsilise ronimise raskusaste võib olla jõukohane.

Raskeimad traditsioonilised marsruudid on ronitud "headpoint"-stiilis, kus ronijal on olemas info liigutuste ja julgestuse kohta.

Suurbritannias on pikad traditsioonid "puhta" ronimise osas (ei kasutata haamrit ega kaljunaelu). Inglismaal tähendab "traditsiooniline", et kõik kaitsvad vahendid mägieljeefi paigaldab eesronija ning eemaldab need kaaronija.

USA-s keskendub traditsionaalne ronimine vajalikele oskustele, et teha esmaronimist. Originaalis tähendas see, et eesmärk tippu jõuda saavutati kõikvõimalikel viisidel. Hiljem, kui hakati selgelt vahet tegema abivahenditega ronimise vahel teistega, defineeriti ideaaliks püüda minimeerida abivahendite kasutust edasilikumises.

Põhja-Ameerikas võidakse marsruuti nimetada "traditsiooniliseks", isegi kui seal on polte marsruudil, juhul kui need on paigutatud ülesronimise käigus (mitte laskumisel), ja kui need on absoluutselt vajalikud ohutuks ronimiseks.

Sportlik ronimine (Sport climbing)

Sportlik ronimine on kaljuronimise stiil, mis põhineb julgestuse eesmärgil eelnevalt kaljureljeebile paigaldatud statsionaarselt polditud ronimisradade ronimisel. Sportlik ronimine vastandub traditsioonilisele ronimisele ja ülalt julgestusega ronimisele.

Sportlik ronimine keskendub ronija füüsilistele ja sportlikele ronimisaspektidele, vabastades ronimise juures suure osa riskidest, vajaduse kontrollida hirmu ning julgestuse paigaldamisest.

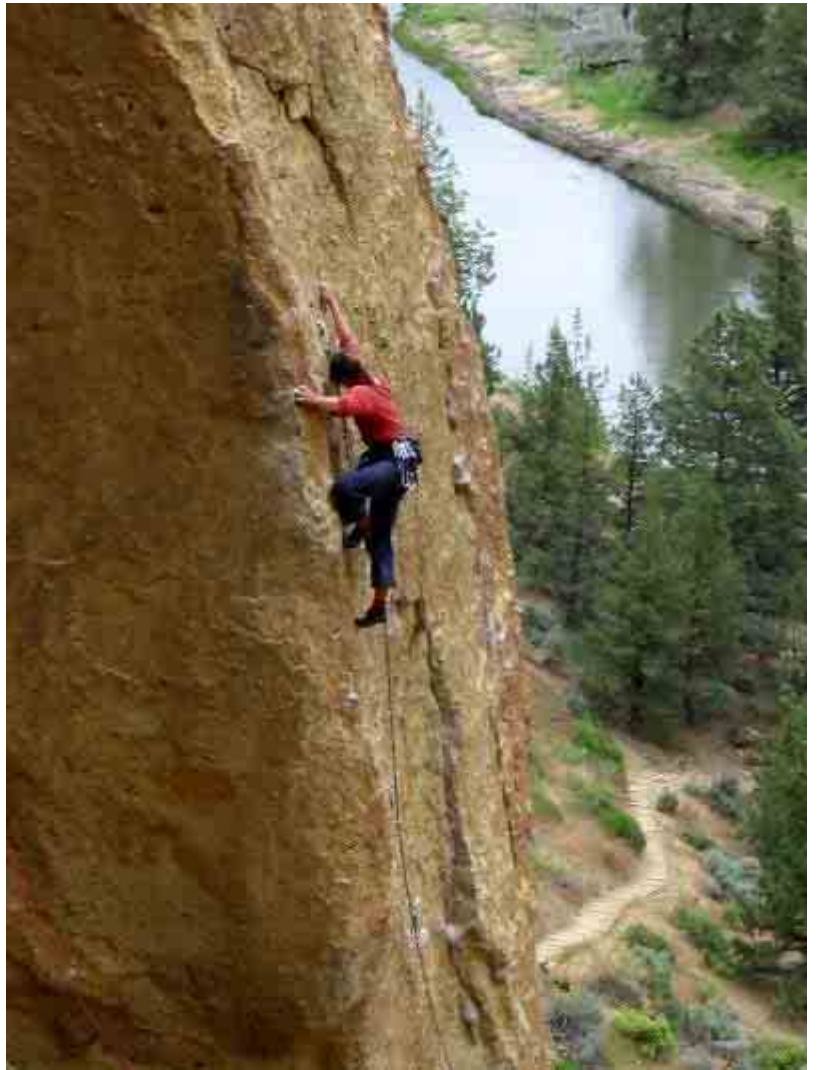
Sellise suure kindlustunde tagava keskkonna loomisega saab ronida keskenduda rasketele liigutustele ja ronimisele, luues võimaluse ronijal kompida paremini oma kehalisi piire (füüsiline raskusaste võib olla viidud isegi ekstreemselt kõrgeks) ning lahtikukkumine on väikeste või olematute tagajärgedega ronija tervisele. Sportlikul ronimisel peetakse lahtikukkumist lahutamatuks ning vajalikuks osaks õppeprotsessist ja vahendiks, et õppida ronimisliigutusi.

Sportliku ronimise põhimõte vabastab eesronija vajadusest tassida endaga kaasa suurt hulka varustust, kuna talle piisab statsionaarsetesse polditesse paigutada vaid ekspressid/karabiinid.

Tavapärane varustus sportlikul ronimisel on dünaamiline köis, ekspressid ja mõned aasad.

Kogu ronimisrada on eelnevalt polditud, eesronija asetab polditesse ekspressi ning seejärel seab ekspressi ka jooksva köie, organiseerides selliselt endale julgestuse juhaks kui peaks lahti kukkuma. Sportliku raja tipus on reeglina kahe ankurpoldiga kindel jaam.

Seejuures tuleb arvestada, et aastaid statsionaarselt seisnud poldid või kaljunaelad võivad olla paigalt nihkunud või kulunud ja võib olla ohtlik kasutada.

Sportlik ronimine sisaldab endas mitmeid täpsustavaid termineid, mis iseloomustavad sportliku ronimise stili. Ehkki võib see tunduda kohati ülearu reglementeerituna, on selge et väikegi info võtmekoha läbimise osas võib anda suure erinevuse ronimise raskusastmes. Heaks näiteks on brittide trad-ronimise raskusastmete süsteem, mille skaala ulatub E10-ni, ent *on-sight* ronimise lagi üksikutel tippronijatel E7 juures...

On-sight – rada ronitakse ühe korraga, ilma eelneva infota raja kohta, välja arvatud raja vaatlus alt. Ronija ei tohi olla varem rada proovinud ega näinud kedagi teist rajal ronimas ega saanud soovitusi teistelt. Rada tuleb läbida altjulgestusega, köie abita (s.t. köit kasutatakse vaid julgestuseks), lahtikukkumiseta, esimese korraga.

Mitmel pool maailmas peetakse ronijate seas *on-sight* ronimist eelistatud stiiliks, kuna seda peetakse kõige seikluslikuks ronimiseks, mis põhineb raja valiku ja raja leidmise oskustel, kiirel mõtlemisel ja probleemide lahendamisel.

Kui ronija läbib raja lahtikukkumata esimesel katsel, on ronija raja “flashinud”.

Kui ronijal on raja kohta eelnevad teadmised, kas on näinud teist ronijat rajal, või on kuulnud teist ronijat rada kirjeldamas, seda nimetatakse juba “beta”-läbimiseks.

Edukas raja läbimine beta-ronimisel esimesel katsel, nimetatakse “beta flashiks”.

Betaks ei loeta magneesium-pulbri jälgi, mis reedavad kahtlemata eelseisvat ronimist, kuid peetakse siiski nõ. Legaalseks on-sight ronimise jaoks.

Edukas raja läbimine beta-ronimisel pärast lahtikukkumist, nimetatakse juba “red-point” stiilis raja läbimiseks.

Flash – erinevus on-sight ronimisega, et ronija omab eelinfot (beta) raja kohta või ollakse nähtud kedagi teist ronimas rajal, ja läbib raja esimesel katsel. Siiski ei tohi ronija olla eelnevalt rada proovinud ega reljeefi katsunud ehk ronija ise läbib raja kohe esmakordsel proovimisel altjulgestusega, köie abita.

Lubatuks peetakse ka ronija köiel laskumist rajale ja raja inspekteerimist nukkide osas, ent nukkide koormamist jakatsumist peetakse juba liiaks, ega läheks *flashina* kirja!

Redpoint – on ronimise termin puhuks, kui rada on ronija poolt eelnevalt õpitud löikude kaupa ronima ning seejärel läbitakse rada altjulgestusega, köie abita, ronija seab ekspressid vahepunktidesse ronimise käigus ise.

Tüüpilise redpoint stiilis ronimise korral ronija esmalt proovib liigutusi üksikhaaval, tagades teadmise kuidas täpselt sooritada igat liigutust, seejärel ronija ühendab üksikud liigutused järjest pikemateks löikudeks. Seda võib teha nii ülalt-julgestusega või altjulgestusega ronides, kuna seda peetakse nõ. raja sissetöötamise etapiks. Lõpuks läbitakse rada altjulgestusega, lahtikukkumiseta ning ekspressid vahepunktidesse seatakse ronimise käigus ronija enda poolt.

Raskeimad sportlikud ronimisradade esmaläbimised toimuvad reeglina redpoint-stiilis. Samuti on tavapärane praktika, et paar esimest vahepunkti seatakse rajale varem enne ronimiskatset, et tagada ronijale parem ohutus, seda nimetatakse “*cross-point*” ronimiseks.

Pink point – sarnane eelmisega, ainsa erinevusega et ekspressid on eelnevalt rajale paigutatud, kuid ronimine käib ikkagi köit koormamata. Seda peetakse miinimum nõudeks sportlikus ronimises, et saaks öelda – ma ronisin selle ronimisraja sportlikult. Viimasel perioodil enam vahet ei tehta red-point ja pink-point ronimisstiilide vahel, varasemalt tehti.

Mõlemad ronimisstiilid – redpoint ja pink point peamisks nõudeks on, et ronimisrada ronitakse ilma et köit või varustust koormataks.

Teised olulisemad sportliku ronimise terminid:

First ascent – ronimisraja esmaläbimine, ronija on ise loonud raja.

Lead climbing – altjulgestusega ronimine, ronija võtab endaga rajale kaasa kõie raja jalamilt, riputab ronimise julgestuse organiseerimiseks kõie ekspressidesse, mis asuvad (stационаarselt) kaljupinnasesse asetatud julgestuspunktides (tavaliselt kaljuankrud, või eemaldatavad julgestusvahendid).

Ronimisrajad, mis on ronija oskuste tasemest üle, nõuab ronijalt nõ. "tööd" *pink-point* tasemeni, ronija naaseb kümneid või isegi sadu korda, et töötada liigutuste kallal, jätta meelde liigutused ning arendada tugevust ja vastupidavust vajalikule tasemele, et lõpetada rada.

Sportlik ronimine eri maades...

Prantsusmaa

...on väga tugevate traditsioonidega ronimismaa, seda suuresti tänu nende kaljule, mis pole kõige sobivam traditsioonilist tüüpi ronimsradadele. Sportlik ronimine ja bouldering on siin väga populaarne nagu ka võistlusronimine. Omades piiramatult lubjakivi seinu, võib Prantsusmaalt leida hulganisiti sportlikke ronimisradu. Peamised ronimispiirkonnad – Ceuse, Buoux Verdon

Saksamaa

... peetakse teiseks sportliku ronimise omaks võtnud suurriigiks. Peamised sportliku ronimise piirkonnad on Frankenjura (üle 4000 ronimisrajaga), Elbsandsteingebirge.

Suurbritannia

... peamised ronimispiirkonnad on Raven Tor, Portland, Malham, Pen Trwyn, Kilnsey. Inglismaalt on sirgunud mitmed ronimises revolutsiooni teinud ronijad, olles mõjutatud prantsuse ja saksa vabaronimise kontseptsioonist. Mõnedes ronimispiirkondades, eriti Inglismaal, on sportlik ronimine kõrvlae heidetud, kuna paljud ronijad peavad ankurpoltide paigutamist mägedele ja merepangale kahjustavat nende atraktiivsust, kahandades metsiku kogemuse saamist, kahjustab kaljupinnast ning devalveerib esmaronijate saavutusi, kes ronisid radasid paigaldades eemaldatavaid kaitsevahendeid. Inglismaal toimub sportlik ronimine vaid siseseintel ja vähestel lubjakivi ja kiltkivi kaljudel, mis pole sobilikud traditsiooniliseks ronimiseks.

Hispaania

... lubjakivi kaljud muutusid väga populaarseks 1980ndatel, eriti kui hea paik talve hooaja ronimispaigaks. Hispaania ronimispaigad on väga hinnatud ja populaarsemad ronimispaigad on – Mallorca, Rodellar, Riglos, Siurana, Baltzola, jne.

USA

... peamised sportliku ronimise paigad on Smith Rock State Park, American Forks, Mt. Charleston, Rifle, Runney, Red Rocks, Red River Gorge, New River Gorge.

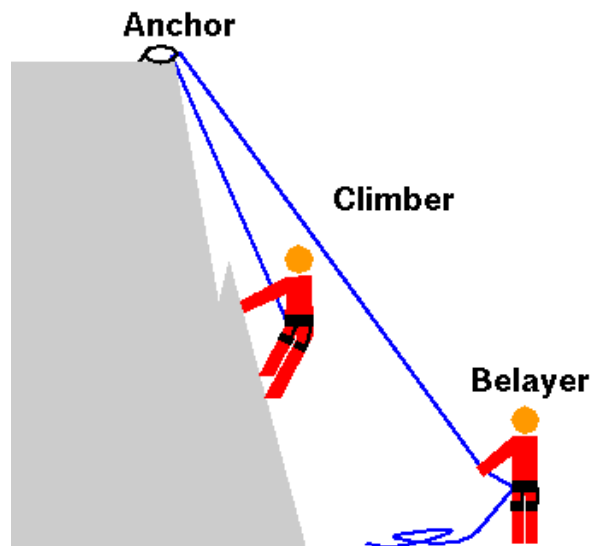
Sportlik ronimine sai USAs populaarseks 1980ndatel. Esmased sportlikud ronijad esindasid traditsioonilist ronimisviisi, hiljem võeti omaks euroopalikud tavad – paljud rajad polditi, kuid endsielt ei aktsepteerita vanade traditsiooniliselt ronitud radade poltimist. Poltimine on saanud tähenduse, kui metsikutesse paikadesse mehaanilisele sissetungimisele.

Ülalt kõiega ronimine (Top rope climbing/top-roping)

tähendab kõie üles riputamist ankrusse, mis asub sportliku ronimisraja kohal. Ronija on selliselt julgestatud ronimispartneri poolt, kes hoiab kõie teist otsa, asudes ise kas ronimisraja kohal või harilikult selle all. Ronitakse reeglina jalamilt tippu ning julgestaja jälgib, et ronija ei kukus rohkem kui lühikese maa ning saab ohutult üritada ronida väga raskeid radu. Enamik top-rope ülemisi ankruid on võimalik kätte saada lihtsa ronimise teel.

Ülaltkõiega ronimisradad on sageli tehtud radadele, mis muul viisil kättesaamatuks jääksid, kas seepärast et teisiti oleks ee ohtlik või kahjustaks kaljupinnast (nt. liivakivi kaljudel). Samuti on see vähese keskkonnamõjuga tegevus. Siseronimiseintel on see sagedaseim ronimisviis.

Ülalt-kõiega ronimist peetakse (psühholoogiliselt) lihtsamaks ja ohutumaks kui sportlikku ronimist, kus eesronija kasutab eelnevalt paigaldatud polte kaljuseinal ja traditsioonilist ronimist, milles kaitsevahendid paigaldatakse marsruudil ronimise käigus eesronija poolt.

Rahnu-ronimine (Bouldering)

Tavaliselt kirjeldatakse seda kui lühikeste, karmide ronimisradade ronimist kivirahnudel või kalju paljanditel. Reeglina ronitakse boulderingi ilma julgestusköieta ja tavaliselt on ka siis ronimisradade kõrgused limiteeritud selliselt, et ronija lahtikukkumise korra risk märkimisväärselt vigastada saada on väike, või vastasel juhul kasutatakse vajadusel köit julgestuseks.

Tavaliselt keskendub rahnuronimine pigem üksikute (sageli üliraskete) liigutuste sooritusele, kui vastupidavusele, mida läheb vaja traditsioonilisel või sportlikul ronimisel. Rahnuronimise radade kohta öeldakse sageli "probleemide" lahendamine, kuna ronimine on reeglina lühike ja täpne.

Probleemide pikkus varieerub kahest liigutusest kuni 20+ liigutust traverseerides. Vahel on need probleemid "elimineerivad", mis tähendab et ronimisele on seatud kunstlikult piiranguid juurde, nt. osa haarde-ulatuse jäävaid nukke ei kasutata, jne.

Kõrgemate või ka ohtlikemate rahnuronimis radade puhul. Tagatakse ronimise ohutust kaasronija julgestusega ("spotting").

Rahnu-ronimise eetika poole pealt on aktuaalseks teemaks kas rahnuronijad tohiks kasutada looduslikuel rahnudel traat-harja, mida kasutatakse kaljunukkide puhastamiseks, kuid mis võib kergesti kahjustada tundlikku ja pehmet rahn pinnareljeefi.

Rahnuronimise variatsioonideks on suurte rahnude peal ronimine, suuremate kaljuseinte või ronimisradade jalamitel ronimine ja ka siseseintel ronimine.

Rahnuronijad peavad ise kõige eetilisemaks julgestusvahenditeks kas võimlemismatti või spets ronismatti. Ronija kannab endaga kaasas vaid magneesiumi-kotikest.

HOIATUS! Maapinnast enam kui paari-kolme meetri kõrgusele ronimine on ilmselgelt ohtlik tegevus.

Siseseintel ronimine (Indoor climbing)

Ronimisvorm, mis võib sisaldada "rahnuronimist, ülalt kõiega ronimist ja alt julgestusega ronimist, aga kõike seda sisetingimustes. Enamikele on see lihtsaim moodus alustada ronimisega. Ronitakse kas puust või plastikust kaljureljeefi imitatsioonil ja rohkem kontrollitud ja ohutumas keskkonnas. Sageli kannab ka "saali ronimise" ("rock-gym") nimetust. Ronimisvõistlusi peetakse sageli neil kunstlikel ronimisseintel.

Siseseinte populaarsus põhineb, et seda on võimalik praktiseerida olenemata valgest ajast, muutlikest ilmastiku tingimustest, aasta-aegade vaheldumisest tingitud raskustest ja ronimiskoha kättesaadavusest ning on ilmselt üks ohutrisi poolt kontrollitumaid ronimisvorme.

Teiselt poolt võib suurel ohutusel olla ka varjatud negatiivseid tagajärgi – kunstlikul ronimisseinal harjunud käima ronija, kes suundub nüüd looduslikele kaljudele, võivad leida et nende ronimisoskused ei vasta vajadustele ronida eelenevalt ankurdamata radadel ja esineb raskusi raja valiku ja raja leidmise osas.

Vaba soolo-ronimine (Free solo climbing/free soloing)

on üksinda ronimine (ilma kõiekaaslaseta, kes julgestaks), kasutades ülesronimiseks ainult looduslike käe ja jalatoetuspunkte, ei kasutata kaitsvaid abivahendeid ega isegi köit, ronimisvööd ega muud tehnilist varustust, kasutatakse vaid ronimispudrit. Sellist ronimist kirjeldatakse ka järgmiselt, et ronijal puudub igasugune kaitse lahtikukkumise vastu.

Vaba soolo-ronimine on küll kõige puhtam ronimisviis, ent kindlasti ka kõige kõrgema riskiga ronimisviis. Sellist ronimisstiili praktiseeritakse reeglina ronimisradadel, mis on ronijale hästi tuttavad ning kus ronimise raskusfookuses on ronija osavus ja suutlikkus.

Varustuse mittekasutamine teeb võimalikuks ronida väga kerge varustusega ja edasi liikuda väga kiiresti ning seeläbi mõnevõrra vähendada riski jääda marsruudile pimedada peale või jääda torni kätte.

Suurimateks ohtudeks soolo-ronimisel on pude kaljumaterjal ning järsud ilmamuutused, nii käib selle stiiliga kaasas alaline oht hukkuda.

Vaba soolo-ronimise väljakutseks on peamiselt vaimne pool, et püsida ronimise käigus fookuseeritud ja kontrollida oma tegevust.

HOIATUS! Ronimine maapinnast kõrgemale kui paar meetrit on väga riskante ja eluohtlik! Lahtikukkumine võib tähendada hukkamist.

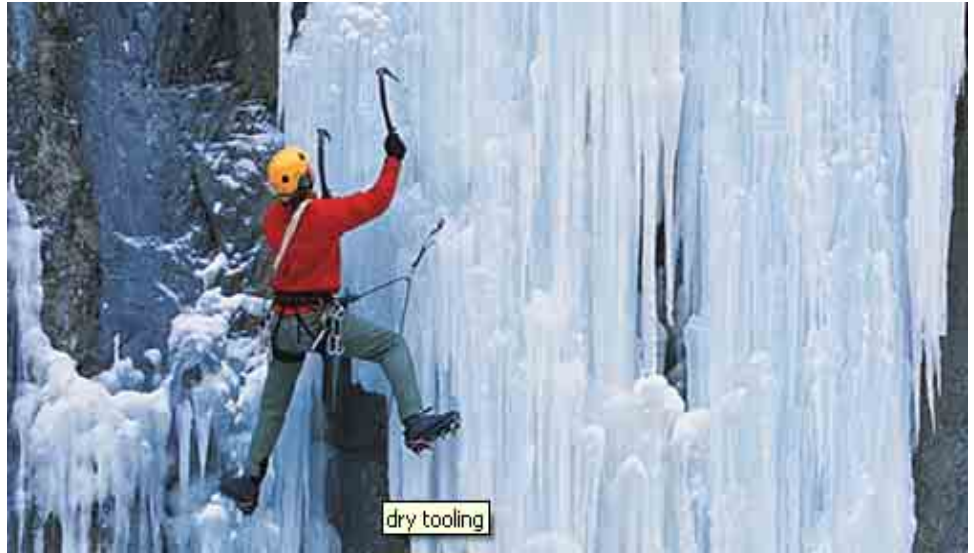
Vabaronimise alamvorm on süvavee soolo-ronimine (*deep water soloing*), kus ronimine toimub mere-äärsetel kaljudel ja ronija lahtikukkumise korral kukuks ronija vette, vältides niimoodi vigastuse ohtu, ehkki ohte on selle stiili juures väga mitmeid – märjad nukid, pudedad kaljud, lained, pahased linnud, raskused päästetööde organiseerimisel.

Kõiega soolo-ronimine (*roped-soloing*) – tehniliselt on võimalik soolot ronida ka kõie kaitsel ning seepärast kaldub see rohkem abivahenditega ronimisstiili alla.

Jääronimine (Ice climbing)

Jääronimine on ronimine jäävormidel nagu jääkosed, külmunud jugadel, jäätunud lõigud kaljudel, aga ka jääliustikel liikumine. Olenevalt jää iseloomust ja kaldenurgast, kasutatakse selleks spetsiaalselt varustust (peamiselt ronimiskassid, jääkirkad, jääpuurid) ja nõuab ronijalt head jääronimise tehnika valdamist.

Tasasel jääväljal/liustikul piisab liikumiseks headest matkasaabastest ja kassidest. Tagasihoidliku kaldega nõlvadel lisandub vajadus toetada end tavalisele jääkirkale. Järskudel, ohtlikel jäänõlvadel vajab ronija juba spetsiaalseid jäiga tallaga alpinismi-saapaid, tugeva raami ja teravate esihammastega kasse, agressiivse kihva-kujuga jääkirkasid (2 tükki) ning jääpuure, et ohutust tagada jääronimisel. Reeglina esitavad jäised mäemarsruudid ronijale lihtsama jääronimistehnika valdamist (liikumist kassidel ja kirka toel), ent ronija peaks kindlasti omama kogemust ka järskude jäiste lõikude läbimisel.

Ka jääronimisel on erinevaid stiile – nt. **vabaronimine jääl (free climbing on ice)**, mis põhineb eetikal, et tõus tuleb sooritada ilma et riputaks vöös või fifikonksul ning koormataks köit, see tähendab et ronija loodab vaid oma tugevusele, puudub võimalus puhata samal ajal kui julgestusvarustust paigaldatakse, väljaarvatud kui leitakse looduslik toetuspunkt. Aktsepteeritav on jääkirka rihma koormamine.

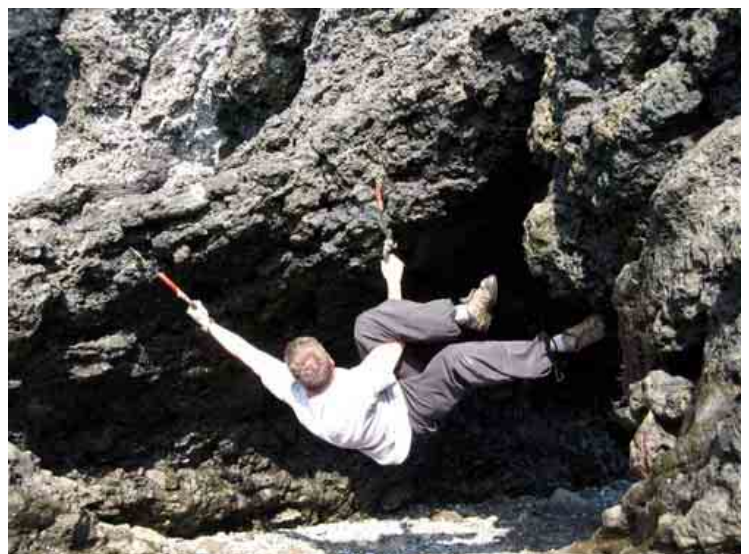
Peamine erinevus jääl vabaronimisel ja “vana stiili” ronimisel on vahetagemine, kas ronid vs ripud.

Dry-tooling

Dry-tooling on jääronimisele sarnanev stiil, kasutades küll jää-ronimise spets-varustust (kassid ja jääkirkad) ronitakse siiski vaid kaljuseinal.

Dry-tooling´usse on suhtumine vastuoluline, kuigi kaasahaarav ronimisstiil, võib see looduslikele kaljudele kahju põhjustada.

On rajatud ka siseseinu dry-toolingu harrastamiseks.

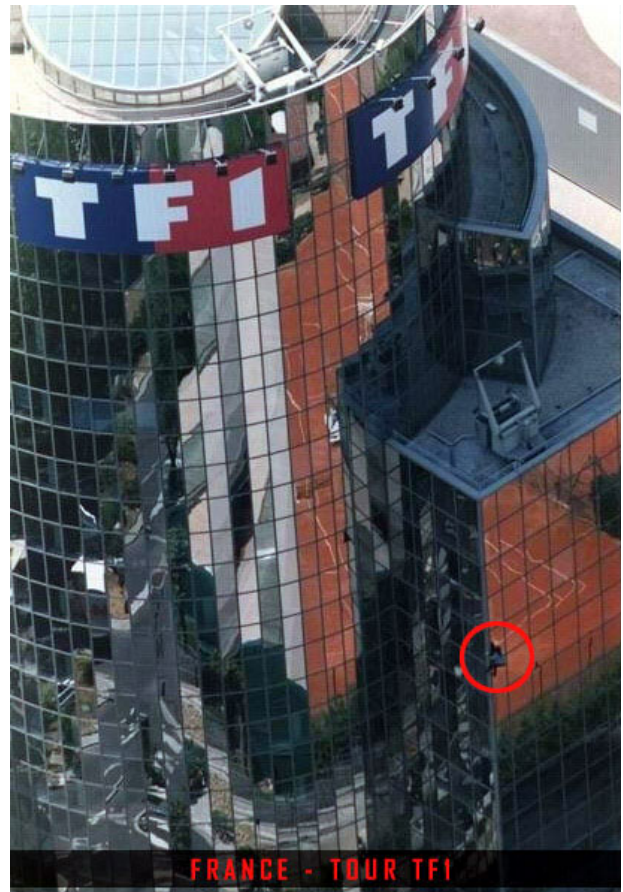

Buildering ehk hoontel ronimine (buildinging)

Buildering on ronimisvorm hoonete fassaadidel ja teistel rajatistel (müüridel, tornidel, sildadel, jne). Ronimine sisaldab peamiselt vabaronimist rasketes oludes ja on väga ohtlik.

Reeglina peetakse seda illegaalseks tegevuseks, omaniku (ja korraldajate) loa omamiseta võidakse käsitleda kui korrarikumisena ja võib tuua endaga kaasa rahatrahvi või isegi lühiajalise vabadusekaotuse. Reeglina tavainimesed ei suuda mõista, miks üks inimene peaks mööda hoonete seinu või torne ronima ja võib kaasa tuua väga ootamatuid reaktsioone teie vastu.

NB! Ronimine hoonetel võib olla väga ohtlik tegevus!

Köieronimine (rope climbing)

Köieronimine on spordiala, milles üritatakse mööda vertikaalset köit ronida üles, kasutades seejuures ainult käsi.

Ronija ei tohi haarata ega ronimisele kaasa aidata jalgadega.

Paremust selgitatakse ajavõtuga või kes ronis kõrgemale.

On olnud ka olümpia-ala aastatel 1896-1932.

Paremust selgitati, kes ronis kiiremini 14 meetrisest köiest üles või kes kõrgemale jõudis.

Koostanud: Andres Hiemäe, 2007

Kasutatud materjalideks on peamiselt sõber Internet.

Teemakohast materjali on palju rohkemgi, ajapuudusel kõigest kribada/tõlkida ei jõudnudki, tulevikus loodab dokumenti ka täiendada, aga ülevaate saamiseks mägironimise olemusest, selle eri vormidest ja stiilidest peaks alustuseks piisama.